

ลิขสิทธิ์กับผลงานวิชาการ

อาจารย์สีพิม วิวัฒนวัฒนา

ความสำคัญของลิขสิทธิ์

- ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างสรรค์
- สร้างความสมดุลระหว่างผลตอบแทนแก่ผู้สร้างสรรค์และประโยชน์สาธารณะ
- สร้างความเป็นธรรมในการดำเนินธุรกิจ

ลิขสิทธิ์ Copyright

- Copy + Right

- พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

“ลิขสิทธิ์ หมายความว่า สิทธิแต่ผู้เดียวที่จะกระทำการใดๆ ตามพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น”

งานอันมีลิขสิทธิ์ที่กฎหมายคุ้มครอง

- วรรณกรรม

(รวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์)

- นาฏกรรม

- ศิลปกรรม

- โสตทัศนวัสดุ

- ภาพยนตร์

- ดนตรีกรรม

- สิ่งบันทึกเสียง

- งานแพร่เสียงแพร่ภาพ

- งานในแผนกวรรณคดี

- งานในแผนกวิทยาศาสตร์

- งานในแผนกศิลปะ

งานอันมีลิขสิทธิ์ที่กฎหมายคุ้มครอง (ต่อ)

- คุ้มครองการแสดงออกของความคิด (Expression of idea)
- เป็น “งานสร้างสรรค์”

งานสร้างสรรค์

- ผลงานสร้างสรรค์นั้นต้องเกิดจากการริเริ่มของผู้สร้างสรรค์ โดยไม่ได้ ทำซ้ำ ลอกเลียน หรือคัดแปลงจากงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่น โดยมีได้รับอนุญาต
- ไม่จำเป็นต้องเป็นงานใหม่ที่ยังไม่มีใครเคยทำมาก่อนหรือเป็นงานที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน
- ผลงานสร้างสรรค์ต้องเกิดจากความวิริยะอุตสาหะของผู้สร้างงาน โดยได้ทุ่มเทกำลัง สติปัญญา ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ลงในงานพอสมควร มิใช่งานอันเกิดขึ้นโดยบังเอิญ

สิ่งที่ไม่ใช่ “งานอันมีลิขสิทธิ์”

- ความคิด
- ขั้นตอน
- กรรมวิธี
- วิธีใช้หรือทำงาน
- แนวความคิด
- หลักการ
- การค้นพบ
- ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์หรือคณิตศาสตร์

สิ่งที่ไม่ใช่ “งานอันมีลิขสิทธิ์” (ต่อ)

- ข่าวประจำวัน ข้อเท็จจริงต่างๆ
- กฎหมาย
- คำพิพากษา
- คำแปลและการรวบรวมกฎหมาย คำพิพากษา ฯลฯ

ที่กระทรวง ทบวง กรม หรืองานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่น
จัดทำขึ้น

สิ่งที่ไม่ใช่ “งานอันมีลิขสิทธิ์” (ต่อ)

- งานที่ไม่มีการสร้างสรรค์ที่เพียงพอ ตัวอย่างเช่น
 - ชื่อผลงาน
 - ชื่อหนังสือ ชื่อเพลง
 - คำขวัญ
 - ส่วนประกอบ, ส่วนผสมต่างๆของอาหารหรือเครื่องดื่ม
 - ข้อมูลสถิติ

- ถ้ามีการนำข่าวสารนั้นมาวิเคราะห์ หรือเขียนเป็นบทความวิพากษ์วิจารณ์ ??
- นำคำพิพากษาศาลม่าย่อ หรือวิเคราะห์?

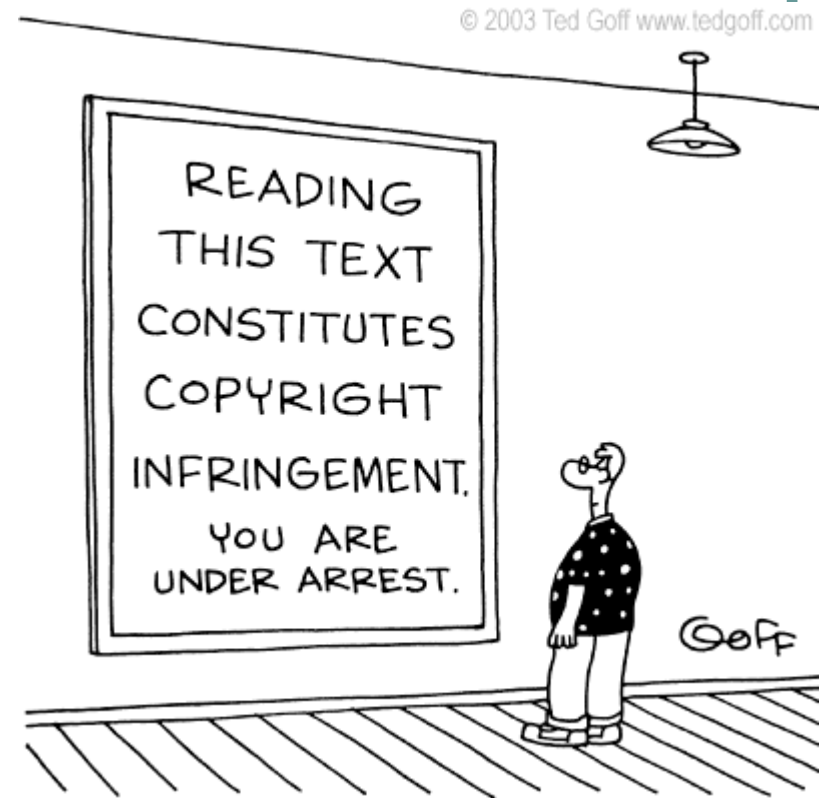
งานที่ไม่มีลิขสิทธิ์ (เพิ่มเติม)

● คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 23705/2530

ลิขสิทธิ์ที่บุคคลสามารถเป็นเจ้าของได้ จะต้องเป็นลิขสิทธิ์ในงานที่ตนสร้างสรรค์โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่เมื่อปรากฏว่า ภาพยนตร์ของกลางที่โจทก์อ้างว่าตนเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์นั้น **มีบทแสดงการร่วมประเวณีระหว่างหญิงและชายอันเป็นภาพลามก ซึ่งผู้ใดทำหรือมีไว้เพื่อการค้าย่อมเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา 287 งานของโจทก์จึงไม่ใช่งานสร้างสรรค์ตามความหมายของ พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์** โจทก์จึงไม่ใช่เจ้าของลิขสิทธิ์ ไม่ใช่ผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ.มาตรา 2 (4) และไม่มีอำนาจฟ้อง

การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์และการคุ้มครอง

- ได้มาเมื่อใด??
 - สร้างสรรค์
 - รูปธรรม
 - ประเภทที่กฎหมายกำหนด
- ต้องจดทะเบียน??

การคุ้มครองลิขสิทธิ์

- คุ้มครองโดยอัตโนมัติ
- อายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์
 - บุคคลธรรมดา : ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ + 50 ปี
 - นิติบุคคล : 50 ปีหลังจากสร้างสรรค์ หรือ โฆษณาครั้งแรก
 - งานภาพถ่าย สิ่งบันทึกเสียง โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ : 50 ปีหลังจากสร้างสรรค์ หรือ โฆษณาครั้งแรก
 - ศิลปประยุกต์ : 25 ปีหลังจากสร้างสรรค์หรือ โฆษณาครั้งแรก

ผู้สร้างสรรค์

- “ผู้สร้างสรรค์ หมายความว่า ผู้ทำหรือผู้ก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้”
- ผู้สร้างสรรค์ VS เจ้าของลิขสิทธิ์
- เจ้าของลิขสิทธิ์อาจไม่ใช่ผู้สร้างสรรค์
- ใครคือเจ้าของลิขสิทธิ์??

ใครคือเจ้าของลิขสิทธิ์?

- สร้างสรรค์งานโดยอิสระ
- สร้างสรรค์งานในฐานะลูกจ้าง
- สร้างสรรค์งานในฐานะผู้รับจ้าง
- สร้างสรรค์งานภายใต้การจ้าง คำสั่ง หรือการควบคุมของหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่จะได้ออกแถลงการณ์ไว้เป็นอย่างอื่นเป็นลายลักษณ์อักษร
- การดัดแปลงงานของผู้อื่น
- การรวบรวมงานของผู้อื่น
- การรับโอนลิขสิทธิ์

ฐานะลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงาน

มาตรา 9 “ งานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้นในฐานะเป็นพนักงานหรือลูกจ้าง ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ให้ลิขสิทธิ์ในงานนั้นเป็นของผู้สร้างสรรค์ แต่นายจ้างมีสิทธินำงานนั้นออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้ตามที่เป็นวัตถุประสงค์แห่งการจ้างแรงงานนั้น ”

ฐานะผู้รับจ้างตามสัญญาจ้างทำของ

มาตรา 10 “ งานสร้างสรรค์ที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการรับจ้างบุคคลอื่น ให้ผู้ว่าจ้างเป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในงานนั้น เว้นแต่ผู้สร้างสรรค์และผู้ว่าจ้างนั้นจะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ”

ฐานะภายใต้กระทรวง ทบวง กรม

หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือท้องถิ่น

มาตรา 14 “ กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่นย่อมมีลิขสิทธิ์ในงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการจ้างหรือตามคำสั่ง หรือในความควบคุมของตน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นเป็นลายลักษณ์อักษร ”

คำพิพากษาศึกษาที่ 1908/2546

จำเลยที่ 1 เป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย และจำเลยที่ 2 เป็นมหาวิทยาลัย ถูกโจทก์ฟ้องเป็นคดีละเมิดลิขสิทธิ์ เนื่องจาก จำเลย ประพันธ์หนังสือ "กลยุทธ์ในการฝึกอบรม" เพื่อใช้ประกอบการสอน ในมหาวิทยาลัยจำเลยที่ 2 โดยมีข้อความที่เหมือนและคล้ายกับ ข้อความที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ "คู่มือการประเมินผลการฝึกอบรม สำหรับผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรม/สัมมนา" และ "คู่มือการ ประเมินและติดตามผลการฝึกอบรมสำหรับผู้รับผิดชอบ โครงการ ฝึกอบรม/สัมมนา" ที่โจทก์เป็นผู้สร้างสรรค์

ขณะที่โจทก์เขียนหนังสือ "คู่มือการประเมินผลการฝึกอบรมสำหรับผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรม/สัมมนา" และหนังสือ "คู่มือการประเมินและติดตามผลการฝึกอบรมสำหรับผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรม/สัมมนา" โจทก์ซึ่งเป็นข้าราชการในสังกัดสำนักงาน ก.พ. มีหน้าที่โดยตรงในการประเมินผลการฝึกอบรม **แต่ไม่มีหน้าที่ที่จะต้องจัดทำเอกสารหรือเขียนตำราทางวิชาการเพื่อใช้ในการฝึกอบรม การที่โจทก์เขียนหนังสือดังกล่าวขึ้นจึงไม่ถือว่าเป็นงานที่โจทก์ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ในกรอบงานของโจทก์** และสำนักงาน ก.พ. ซึ่ง โจทก์สังกัดก็มีได้มีคำสั่งให้โจทก์เขียนหนังสือดังกล่าว หรือมีการจ่ายค่าตอบแทนให้

โจทก์เขียนหนังสือทั้งสองเล่มนอกเวลาราชการ โจทก์ได้กำหนดเค้า
โครงการเขียนและสารบัญรวมทั้งได้เขียนอธิบายเนื้อหาสาระและ
รายละเอียดต่าง ๆ แต่ละประเด็น โดยใช้ถ้อยคำและคำอธิบายของ
โจทก์ใหม่ทั้งหมดตามความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ของโจทก์
โดยตรง จึงเป็นงานนิพนธ์ที่โจทก์ทำขึ้น โดยไม่ได้ลอกเลียนงานอันมี
ลิขสิทธิ์ของผู้อื่น **โจทก์เป็นผู้ทำหรือก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์ประเภท
วรรณกรรมในหนังสือดังกล่าวจึงเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ มิใช่สำนักงาน
ก.พ. เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์**ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

มาตรา 14

ผู้ดัดแปลง

- การดัดแปลงและรวบรวมงานลิขสิทธิ์ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีอยู่เดิม
- “ดัดแปลง หมายความว่า ถึง ทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปแบบใหม่ ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม หรือจำลองงานต้นฉบับในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ โดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานชิ้นใหม่ ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน”

ผู้รวบรวมหรือประกอบเข้ากันซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์

มาตรา 12 “งานใดอันมีลักษณะเป็นการนำเอางานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้มารวบรวม หรือประกอบเข้ากัน โดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือเป็นการนำเอาข้อมูลหรือสิ่งอื่นใดซึ่งสามารถอ่านหรือถ่ายทอดได้โดยอาศัยเครื่องกล หรืออุปกรณ์อื่นใดมารวบรวม หรือประกอบเข้ากัน หากผู้ที่ได้รวบรวมหรือประกอบเข้ากันได้รวบรวมหรือประกอบเข้ากันซึ่งงานดังกล่าวขึ้น โดยการคัดเลือกหรือจัดลำดับในลักษณะซึ่งมิได้ลอกเลียนงานของบุคคลอื่น ให้ผู้ที่ได้รวบรวมหรือประกอบเข้ากันนั้นมีลิขสิทธิ์ในงานที่ได้รวบรวมหรือประกอบเข้ากันตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ในงานหรือข้อมูลหรือสิ่งอื่นใดของผู้สร้างสรรค์เดิมที่ถูกนำมารวบรวมหรือประกอบเข้ากัน”

สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์

- เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิแต่ผู้เดียว
 - ทำซ้ำ หรือดัดแปลง
 - เผยแพร่ต่อสาธารณชน
 - ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และ สิ่งบันทึกเสียง
 - ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น
 - อนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์

สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ (ต่อ)

- สิทธิทางเศรษฐกิจ
- สิทธิทางศีลธรรม สิทธิของผู้สร้างสรรค์ที่จะ
 - ตัดสินใจว่าเมื่อใดงานของตนควรจะนำออกสู่สาธารณชน
 - แสดงตนว่าเป็นผู้สร้างสรรค์
 - ห้ามผู้ใดบิดเบือน ตัดทอน ดัดแปลง หรือทำโดยประการอื่นใดแก่งาน จนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง หรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์

การละเมิดลิขสิทธิ์ (ต่อ)

- ละเมิดโดยตรง (ละเมิดขั้นต้น)
 - ละเมิดโดยอ้อม (ละเมิดขั้นรอง)
 - ขาย ให้เช่า ให้เช่าซื้อ ฯลฯ
 - เผยแพร่ต่อสาธารณชน
 - แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์
 - นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร
- @ เพื่อหากำไร
- @ ผู้กระทำรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่างานนั้นทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์

คำพิพากษาฎีกาที่ 1908/2546

มหาวิทยาลัยจําเลยที่ 2 เป็นหน่วยงานราชการ จัดพิมพ์ตำราต่าง ๆ ตามระเบียบ ว่าด้วยสำนักพิมพ์ของมหาวิทยาลัยจําเลยที่ 2 โดยมีคณะกรรมการบริหารของสำนักพิมพ์พิจารณาในชั้นต้น และมีบรรณาธิการตรวจคุณภาพ ในการจัดพิมพ์หนังสือ "กลยุทธ์ในการฝึกอบรม" ของจําเลยที่ 1 ก็ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าว จึงย่อมจะเป็นเหตุให้จําเลยที่ 2 ไม่อาจทราบในเบื้องต้น ได้ว่าหนังสือของจําเลยที่ 1 ดังกล่าวเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของโจทก์

ส่วนการจำหน่ายและเผยแพร่ต่อ สาธารณชนในระยะต่อมานั้น เมื่อข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่า จำเลยที่ 2 รู้อยู่แล้วหรือมีเหตุอันควรรู้ว่าหนังสือดังกล่าวจำเลยที่ 1 เขียนขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ในงานวรรณกรรมของโจทก์ แล้วจำหน่ายหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งหนังสือดังกล่าวเพื่อการค้า การกระทำของจำเลยที่ 2 จึงไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานวรรณกรรมของโจทก์ ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 31 (1) และ (2)

การใช้งานลิขสิทธิ์

- การกระทำใดๆ แก่งานลิขสิทธิ์ในส่วนสาระสำคัญของงานทั้งหมดหรือบางส่วน ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์
- หากไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ = ละเมิดลิขสิทธิ์

ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

- หลัก : การกระทำใดๆ แก่งานลิขสิทธิ์ในส่วนสาระสำคัญของงานทั้งหมด หรือบางส่วน ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์
- ข้อยกเว้น : มาตรา 32 การกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่น ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากการกระทำนั้น
 - ไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์ และ
 - ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร

ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ (ต่อ)

- วิจัยหรือศึกษางานนั้นอันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร
- ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือตนเองและบุคคลอื่นในครอบครัว
- ตีชม วิจารณ์ หรือแนะนำผลงาน โดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น
- เสนอรายงานข่าวทางสื่อมวลชน โดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ (ต่อ)

- ใช้เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาลหรือเจ้าพนักงานตามกฎหมาย
- ใช้เพื่อประโยชน์ในการสอนอันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร
- แจกจ่ายหรือจำหน่ายแก่ผู้เรียนในชั้นเรียนหรือในสถาบันศึกษาที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อหากำไร
- นำมาเป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบในข้อสอบ

“กำไร” คำพิพากษาฎีกาที่ 1908/2546

แม้จำเลยทั้งสองให้การว่าจำเลยที่ 1 และที่ 2 จัดพิมพ์หนังสือขึ้นโดยมิได้แสวงหากำไรทางการค้า และมหาวิทยาลัยจำเลยที่ 2 เผยแพร่ตำราและสิ่งตีพิมพ์ตั้งราคาจำหน่ายหนังสือใกล้เคียงกับต้นทุน ส่วนจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นอาจารย์สังกัดจำเลยที่ 2 ได้รับค่าตอบแทนจากงานเขียน แสดงว่าการกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นการกระทำเพื่อหากำไรแล้ว แม้จะไม่ได้หากำไรเท่าธุรกิจเอกชนก็ตาม การจำหน่ายหรือเผยแพร่ต่อ สาธารณชนซึ่งหนังสือ "กลยุทธ์ในการฝึกอบรม" ของจำเลยที่ 1 จึงเป็นการกระทำเพื่อหากำไร โดยรู้อยู่แล้วว่างานนั้นได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ในงานวรรณกรรมของ โจทก์ จึงเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานวรรณกรรมของโจทก์

แม่จําเลขที่ 1 เขียนหนังสือ"กลยุทธ์ในการฝึกรอบรม" เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการสอนและเป็นผลงานทางวิชาการที่จําเลขที่ 1 ใช้ประกอบการพิจารณาขอรับการแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ อันอาจถือได้ว่าเป็นการวิจัยงานหรือทำซ้ำและดัดแปลงโดยผู้สอนเพื่อแจกจ่ายแก่ผู้เรียนในชั้นเรียนหรือในสถาบันศึกษา โดยไม่ได้หากำไรซึ่งจะเข้าข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา 32 วรรคสอง (1) และ (7) แต่จําเลขที่ 1 ได้กระทำการถึงขั้นจัดพิมพ์เพื่อจำหน่ายแก่บุคคลทั่วไป โดยจําเลขที่ 1 ได้รับค่าตอบแทนในงานเขียนดังกล่าว แม่จะได้รับในอัตราต่ำสุดก็ถือได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อหากำไรแล้ว การกระทำของ จําเลขที่ 1 จึงไม่เข้าข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าว

ไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติและ ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายเกินสมควร

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1908/2546 หนังสือ "กลยุทธ์ในการฝึกอบรม" มีการจัดพิมพ์จำหน่ายรวม 2 ครั้ง จำนวน 1,500 เล่ม มีวางจำหน่ายที่ร้านขายหนังสือในราคาเล่มละ 165 บาท โดยจำเลยที่ 1 ได้ทำซ้ำและคัดแปลงข้อความและสาระสำคัญต่าง ๆ จากหนังสือของโจทก์ เมื่อจำเลยที่ 1 จัดทำหนังสือซึ่งมีลักษณะทำนองเดียวกับงานที่โจทก์สร้างสรรค์ขึ้นออกจำหน่าย **จึงเป็นการแบ่งตลาดของผู้บริโภคซึ่งจะซื้อหนังสือประเภทดังกล่าวออกไปส่วนหนึ่ง อันเป็นการขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของโจทก์และกระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของโจทก์เกินสมควร** การกระทำของจำเลยที่ 1 จึงไม่เข้าข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 32 วรรคหนึ่ง

ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ (ต่อ)

- การกล่าว คัดลอก เลียน หรืออ้างอิงงานบางตอน ตามสมควร จากงานอันมีลิขสิทธิ์ โดยมีการรับรู้ถึง ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์

คำพิพากษาฎีกาที่ 1908/2546

จำเลยประพันธ์หนังสือ โดยมีข้อความที่เหมือนและคล้ายกับข้อความที่ปรากฏอยู่ในหนังสือที่โจทก์เป็นผู้สร้างสรรค์ โดยเฉพาะในส่วนอันเป็นสาระสำคัญของงานประมาณ 30 หน้า จากจำนวนประมาณ 150 หน้า ข้อความบางตอนมีลักษณะเกือบเหมือนกันคำต่อคำบางตอนมีลักษณะดัดแปลงให้ต่างกันเล็กน้อย และบางตอนก็เพียงแต่ปรับเปลี่ยนหัวข้อเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งยากที่จะเกิดขึ้นได้โดยบังเอิญ การกระทำของจำเลยที่ 1 จึงเป็นการทำซ้ำและดัดแปลงงานวรรณกรรมอันมีลิขสิทธิ์ของโจทก์เมื่อจำเลยที่ 1 กระทำไปโดยไม่ได้รับอนุญาตจากโจทก์ จึงเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของโจทก์

การรับรู้ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์

- ระบุชื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ และ/หรือ
- ผู้สร้างสรรค์
- ชื่อผลงาน (ถ้ามี)
- แหล่งที่มา (ถ้ามี)

ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ (ต่อ)

- โปรแกรมคอมพิวเตอร์
 - วิจัยศึกษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น
 - ใช้เพื่อประโยชน์ของเจ้าของ
 - ดัดแปลงในกรณีที่จำเป็นแก่การใช้
 - เพื่อเก็บรักษาไว้สำหรับการอ้างอิง หรือค้นคว้าเพื่อประโยชน์สาธารณะ
 - ฯลฯ

ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ (ต่อ)

- การทำซ้ำโดยบรรณารักษ์ของห้องสมุดซึ่งมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร
 - ทำซ้ำเพื่อใช้ในห้องสมุดหรือให้แก่ห้องสมุดอื่น
 - การทำซ้ำงานบางตอนตามสมควรให้แก่บุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการวิจัยหรือศึกษา

ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ (ต่อ)

- การวาดเขียน การเขียนระบายสี การแกะลายเส้น การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ การถ่ายภาพ การถ่ายภาพยนตร์ หรือการแพร่ภาพซึ่งงานสถาปัตยกรรม
- การถ่ายภาพหรือถ่ายภาพยนตร์หรือการแพร่ภาพซึ่งงานใด ๆ อันมีศิลปกรรมใด รวมอยู่เป็นส่วนประกอบ
- การทำซ้ำ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการ โดยเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย หรือตามคำสั่งของเจ้าพนักงานดังกล่าว ซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ และที่อยู่ในความครอบครองของทางราชการ มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง”

เกณฑ์การพิจารณาในการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม

- การใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรมเพื่อลดความเสี่ยงในการละเมิดลิขสิทธิ์ พิจารณาจากหลักเกณฑ์ 4 ประการ
 - วัตถุประสงค์และลักษณะของการใช้งานลิขสิทธิ์
 - ลักษณะของงานอันมีลิขสิทธิ์
 - ปริมาณและเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญที่ถูกนำไปใช้เมื่อเทียบกับเนื้อหาทั้งหมด
 - ผลกระทบต่อตลาดหรือมูลค่าของงานอันมีลิขสิทธิ์

การปกป้องงานลิขสิทธิ์

- ระบบการจดทะเบียนข้อมูลลิขสิทธิ์ของกรมทรัพย์สินทางปัญญา
 - ไม่ใช่เงื่อนไขการได้ลิขสิทธิ์
 - เป็นข้อสันนิษฐานและหลักฐานเบื้องต้นในการแสดงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์
 - เป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินจากธนาคารที่เข้าร่วมโครงการ
 - เป็นข้อมูลของกรมฯ

การปกป้องงานลิขสิทธิ์ (ต่อ)

- ผู้สร้างสรรค์ควรระบุข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้น เพื่อประโยชน์ของผู้ที่ประสงค์จะใช้งานหรือติดต่อขออนุญาต

เช่น ชื่อผลงาน ชื่อผู้สร้างสรรค์ ชื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ ชื่อสำนักพิมพ์ ปีที่สร้างสรรค์ ปีที่พิมพ์หรือโฆษณา ปริมาณที่อนุญาตให้ใช้งานได้โดยไม่ต้องขอความยินยอม

เมื่อถูกกล่าวหาว่าละเมิดลิขสิทธิ์...

- รวบรวมผลงานต้นฉบับที่เขียนไว้ในแต่ละครั้ง
- รวบรวมเอกสารหลักฐานการตีพิมพ์ครั้งแรก
- จัดเตรียมและตรวจสอบสัญญาการอนุญาตให้ใช้งานลิขสิทธิ์ (ถ้ามี)
- จัดหาพยานบุคคลที่อ้างอิงได้ว่าผู้เขียนเป็นผู้สร้างสรรค์จริง
- ตรวจสอบและเปรียบเทียบงานเขียนว่าละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้กล่าวหาหรือไม่
- คู่กรณีอาจนำข้อพิพาทสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
- หากไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ คู่กรณีอาจนำข้อพิพาทเข้าสู่อนุญาโตตุลาการเพื่อตัดสินชี้ขาด (คำตัดสินถือเป็นที่สุด)

สรุป

- การสร้างสรรค์งานด้วยตนเอง : ดีที่สุด และ ปลอดภัยที่สุด
- ถ้านำงานของผู้อื่นมาใช้ ต้องอ้างอิงและใช้โดยเหมาะสม
- หากถูกกล่าวหาว่าละเมิดลิขสิทธิ์ ให้พิจารณาว่า
 - งานที่นำมาใช้นั้น เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์หรือไม่
 - ถ้างานนั้นเป็นงานลิขสิทธิ์ งานนั้นยังอยู่ภายใต้อายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์หรือไม่
 - ถ้างานนั้นยังอยู่ในอายุการคุ้มครอง การนำงานนั้นมาใช้เข้าข่ายยกเว้นในการละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่
- หากละเมิดลิขสิทธิ์จริง ให้เปิดเจรจาไกล่เกลี่ย